

בס"ד. שיחת ש"פ ויגש, ז' טבת, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. בפרשת ויגש מסופר אודות התחלת ענין הגלות אצל יעקב

ובניו.

— בנוגע ליעקב עצמו נאמר כבר לפני¹ "עם לבן גרתי", שזהו ענין של גלות, שהתחלתו כאשר "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה"². ויתירה מזה: החשבון ד"שלושים שנה וארבע מאות שנה"³ שישבו בניי גרים "בארץ לא להם"⁴ מתחיל כבר לפני לידת יצחק⁵; והחידוש בענין הגלות שבפרשת ויגש הוא (לא בנוגע ליעקב עצמו, אלא) בנוגע ל(יעקב ו)בניו.

ואע"פ שגם השבטים היו אצל לבן בחרן — הנה אצלם לא הי' זה ענין של גלות, שהרי נולדו שם, במקום שבו הי' יעקב באופן ד"מטתו שלימה"⁶, כך, שאצלם לא הי' זה ענין של גלות, שפירושו — כפשוטו — שגולה ממקומו למקום אחר (מקום שאין בו גילוי אלקות במוחש). ורק כאשר יעקב ובניו באו מצרימה — אזי התחיל גלות מצרים, שזהו גלות כללי, כמארז"ל⁷ "כל הגליות נקראים על שם מצרים".

ב. וזהו הטעם שדוקא כאן אמר הקב"ה ליעקב "אל תירא מרדה מצרימה וגו'"⁸ — כיון שכאן התחיל אמיתית ענין הגלות.

[ומה שמצינו לפני⁹ בקשת יעקב ש"יהי אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה וגו'"¹⁰ — הרי בקשה זו אינה קשורה עם ענין הגלות, אלא עם ההליכה בדרך, כיון ש"כל הדרכים בחזקת סכנה"¹¹].

ומובן הצורך וההכרח שבהבהרה זו — כיון שיעקב הי' יכול להרהר מדוע עליו ללכת לגלות!?

1) וישלח לב, ה.	2) ר"פ ויצא.
3) בא יב, מ.	4) לך לך טו, יג.
5) פרש"י לך לך ובא שם.	6) ירושלמי ברכות פ"ד ה"ד. קה"ר פ"ג,
7) ויק"ר פל"ו, ה. הובא בפרש"י עה"ת ב (ב).	8) ב"ר פט"ז, ד.
	9) פרשתנו מו, ג.
	10) ויצא כח, כ.
	11) ויחי מז, לא.

ובפרט שלאביו יצחק נאמר¹¹ "אל תרד מצרימה .. גור בארץ הזאת", והיינו, שנאסר עליו לצאת מארץ ישראל¹².
וזהו גם המשך הענינים למ"ש לפני¹³ "ויזבח זבחים לאלקי אביו יצחק":

לכאורה אינו מובן: מדוע תלה ביצחק ולא באברהם,
— והרי זוהי שאלה בפשטות הכתוב, שלכן הוצרך רש"י לתרצה,
אלא שתירוצו הוא ע"פ פשוטו של מקרא —

ועכ"פ הול"ל "אביו" סתם, ולמה מדגיש "אביו יצחק"?

ומבואר במק"א, שבזה מרומזת טענתו של יעקב — מדוע שונה הוא מאביו יצחק¹⁴, שהי' יכול לעבוד עבודתו גם בענין הבירורים בהיותו בארץ ישראל, ואילו הוא, יעקב, צריך לצאת לחוץ לארץ כדי לעסוק בעבודת הבירורים.

ובפרט שעיקר ענין עבודת הבירורים היתה אצל יצחק, כי, עבודת אברהם היתה בעיקר בגמילות חסדים, קו החסד, מלמעלה למטה, ועבודת יעקב היתה בקו האמצעי, ואילו עבודת יצחק היתה באופן של העלאה מלמטה למעלה, שזהו"ע עבודת הבירורים. ואעפ"כ, הי' יצחק בארץ ישראל, ואילו יעקב צריך לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ!
ועל זה אמר לו הקב"ה: "אל תירא מרדה מצרימה",

— אלא שעדיין אין זה ביאור מדוע עליו לרדת מצרימה, שהרי מוטב להשאר בארץ ישראל, ולא לילך לגלות; והרי לא די בכך שירד למצרים מתוך קבלת עול בלבד, שהרי העבודה צריכה להיות מתוך שמחה, כמ"ש¹⁵ "עבדו את ה' בשמחה". ולכן הוצרך הקב"ה להוסיף —
"כי לגוי גדול אשימך שם"⁸, היינו, שדוקא ע"י הירידה למצרים ("שם") יתוסף עליו גדול יותר ("לגוי גדול אשימך"), ועד ש"אנכי אעלך גם עלה"¹⁶, כמבואר בתורה אור¹⁷ (ע"פ מ"ש במדרשי חז"ל¹⁸) שהם ב' עליות, ועלי' השנית רומזת על הגאולה העתידה¹⁹.

(15) תהלים ק, ב.

(16) פרשתנו שם, ד.

(17) ר"פ שמות.

(18) ראה תורה שלמה פרשתנו עה"פ

(אות לד.) וש"נ.

(19) ראה גם לקו"ש ח"ל ע' 232 ואילך.

(11) תולדות כו, ב"ג.

(12) ראה ב"ר פס"ד, ג. הובא בפרש"י

עה"פ.

(13) פרשתנו שם, א.

(14) ראה לקח טוב וספורנו פרשתנו

עה"פ. נחלת יעקב לפרש"י עה"פ.

ג. ויובן בהקדם מה שנאמר בנוגע ל"ט כסלו²⁰, שזהו ע"ד מארז"ל²¹ "מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיבה כו".

והענין בזה:

מציאות השמן ישנה כבר עוד לפני הכתישה, שהרי השמן אינו מובלע בבשר וממשות הזית, כי אם באופן ש"אגור בתוכו" (כמובא ברש"י²² בפירוש "זית שמן"²³, "זית אגורי ששמנו אגור בתוכו"), אלא שהוא בהעלם, ואעפ"כ, אינו בא לידי גילוי עד שכותשין אותו, ולולי הכתישה, אינו נותן שמנו.

ומזה רואים גודל ענין הכתישה — שמגלה את השמן מן הזית:

"זית" ו"שמן" הם לא רק דברים שונים, אלא הם חלוקים זה מזה מן הקצה אל הקצה ועד שהם הפכיים זמ"ז — שהרי זית הו"ע של מרירות וחריפות כו' (כפי שמצינו גם בנוגע להלכות תערובות²⁴); משא"כ שמן, לא זו בלבד שאינו חריף, אלא שנעשה ממנו אור (ושמחה), ולא רק אור, אלא "מאור" — "כתית למאור"²⁵, שזהו מקור האור (כמבואר בדרושי חסידות²⁶).

וכמו"כ מצינו בגמרא במסכת הוריות²⁷ ש"זית משכח לימוד כו", ואילו שמן זית "משיב לימוד כו", היינו שפועל ענין הזכרון.

וזהו גם מה ש"שמן" קשור עם ענין החכמה (כידוע²⁸ שיין הו"ע הבינה, ושמן הו"ע החכמה), והרי חכמה הוא מוח הזכרון²⁹.

וכידוע בפירוש "אין שכחה לפני כסא כבודך"³⁰,

— שזהו ענין שנוגע גם להלכה, כמ"ש רבינו הזקן בהל' תלמוד תורה³¹, שגם מי (שנענש בכך) שאין לו זכרון ושוכח מה שלומד, צריך להמשיך ללמוד תורה, וטעם הדבר (שהרי אין זה ענין של גזירה וחוקה ללא טעם), לפי שזהו ענין נצחי (ולא רק שהמשך הלימוד הוא כדי שברגע זה עכ"פ יקיים מצות תלמוד תורה), כי, "זאת השכחה היא העולה

(26) תו"ח תצוה תקיא, ב [שמו, ריש ע"ד].
אוה"ת נ"ך ירמ" ע' שמג. שה"מ תרפ"ט ע'
רנג. תש"ד ע' 157. ועוד.

(27) יג, ב.

(28) ראה לקו"ת שלח מב, א. ובכ"מ.

(29) ראה תו"א תצוה פא, סע"ג ואילך.
לקו"ת שה"ש לג, רע"א. בכ"מ.

(30) ברכות לב, ב. ועוד.

(31) פ"ב סה"י.

(20) סה"ש תורת שלום ע' 26.

(21) מנחות נג, סע"ב. וראה שמו"ר
רפ"ו.

(22) תבוא כו, ב — מברכות לט, א.

(23) עקב ח, ח.

(24) ראה ש"ך יו"ד סצ"ו סק"כ. שו"ע

אדה"ז או"ח סתמ"ז ס"ס. וש"נ.

(25) ר"פ תצוה.

למעלה עד כסא הכבוד . . אך לא למעלה מהכסא, כמ"ש כי אין שכחה לפני כסא כבודך, שהוא למעלה מהכסא עולם הזכרון כו" —

שענין השכחה מגיע רק עד כסא הכבוד, שזוהי בחי' בינה³², אבל "לפני כסא כבודך", שזוהי בחי' החכמה (דרגת השמן), לא שייך ענין השכחה.

ומזה רואים גדול מעלת הכתישה — שפועלת להפך את ענין ה"זית" שיבוא ממנו ענין ה"שמן".

ד. ועד"ז מובן בנוגע להעילוי שנפעל אצל בני ע"י ענין הגלות: ידועה תורת הבעש"ט³³ על הפסוק³⁴ "כי תהיו אתם ארץ חפץ", שכנס"י נקראת "ארץ חפץ", בדוגמת ה"ארץ" שטמונים בה אוצרות יקרים כו', וכמו"כ יש בכל אחד מישראל אוצרות מופלאים כו', ולכן בו הוא ה"חפץ" — פנימיות התענוג — דלמעלה כו'. אבל כדי לגלות זאת, יש צורך בחפירה כו', שזהו ענין הכתישה, שדוקא עי"ז "מוציא שמנו". וזהו גם כללות ענין הגלות, שעז"נ "כי לגוי גדול אשימך שם", שדוקא עי"ז באים לדרגא נעלית יותר.

וכמבואר³⁵ בענין "הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל"³⁶, בדוגמת הצמיחה שע"י הזריעה — שאין להסתפק בכך שמניחים את הגרעין במקום משומר, אפילו בכלי כסף וזהב, שהרי אז לא יהי ענין הצמיחה, אלא צריכים לזרוע את הגרעין בעפר הארץ דוקא, ושם נרקב הגרעין, ורק לאח"ז יכולה להיות הצמיחה כראוי; ועד"ז בנוגע לבני"י, שדוקא ע"י הזריעה ("ישרש") בעפר, שזהו"ע הביטול ד"נפשי כעפר לכל תהי"י"³⁷ שנעשה ע"י ענין הגלות, אזי נעשית הצמיחה — "יציץ ופרח ישראל".

וזוהי גם ההסברה בהצורך שבענין היגיעה, ועד שאמרו בגמרא³⁸ "לא יגעת ומצאת אל תאמין", היינו, שלא יכולה להיות מציאות כזו — דלכאורה אינו מובן: הרי רואים שיש בעל כשרון שבהתבוננות קלה ללא יגיעה יכול להבין ולהשיג השכל, ואיך אמרו "לא יגעת ומצאת אל

35 ראה תו"א שמות נג, ג ואילך. ובכ"מ.

36 ישעי' כז, ו.

37 נוסח תפלת "אלקי נצור" בסוף תפלת

העמידה (ברכות יז, א).

38 מגילה ו, ריש ע"ב.

32 ראה אוה"ת דרושים לש"ש ע' א'תקט

ואילך. ע' א'תקטו ואילך. סה"מ תרצ"ו ריש ע' 119. תרצ"ט ע' 214. ועוד.

33 ראה כש"ט בהוספות סנ"ז. וש"נ

(נעתק ב"היום יום" יז אייר).

34 מלאכי ג, יב.

תאמין"?! — אך הענין הוא, כמבואר בקונטרס ומעין³⁹, ש"אפילו כלי שכלו רחבים וקלים להבין, מ"מ צריך עסק ויגיעה וכו", והיינו, שללא יגיעה יכול להשיג רק לפי מדידת והגבלת השכל שלו בלבד, ואילו ע"י יגיעה נעשה הענין ד"מצאת", שמגיע לדרגה שלמעלה באין ערוך מהשכל שלו, בדוגמת ענין ה"מציאה" שבאה בהיסח הדעת⁴⁰; וכיון שע"י יגיעה יש ביכלתו להגיע לעילוי שבאין ערוך, הרי זה נעשה חיוב על כל אחד (ולא רק ענין של הידור ומנהג כו'), ולולי זאת, הרי זה באופן ש"כדבעי ל" למיעבד לא עבד"⁴¹.

ה. ויש להוסיף, שעילוי זה שנעשה ע"י ענין הגלות, כפי שנאמר ליעקב "כי לגוי גדול אשימך שם", הוא לא רק בנוגע ליעקב בעצמו (או מי שדומה לו), אלא גם בנוגע לכל אחד מישראל, לא רק בתור חלק מהציבור, מצד זכות הציבור, אלא גם בתור פרט ויחיד, שלכן נאמר בלשון יחיד: "לגוי גדול אשימך שם", "אעלך גם עלה".

וענין זה מודגש בהמשך הכתוב⁴²: "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה יעקב ובניו", ומונה את כולם בפרטיות: "בכור יעקב ראובן", "ובני ראובן וגו'", "ובני שמעון וגו'", "אלה בני לאה וגו'", "אלה בני זלפה וגו'", "אלה בני רחל וגו'", "אלה בני בלהה וגו'", והיינו, שאין זה ענין הקשור עם זכותו של יעקב דוקא, או עם זכותם של נשי יעקב, אלא כל אחד מישראל שנמצא בגלות, יש אצלו העילוי ד"לגוי גדול אשימך שם".

ועד שאפילו "בני יוסף אשר יולדו לו במצרים" נכללים גם במנין זה, דכיון שגם הם היו במצרים, יש אצלם העילוי שנעשה ע"י ענין הגלות (שזוהי מעלה גם בנוגע לתורה — "הוי גולה למקום תורה"⁴³).

ו. וכל זה נוגע במיוחד לאלו שנמצאים בגלות בתוך גלות:

צריכים לדעת שהכוונה בזה אינה כדי לצער יהודי ח"ו, אלא אדרבה: "לפום צערא אגרא"⁴⁴, שע"ז באים לעילוי גדול יותר כו'.

וכפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע למאסרו האחרון⁴⁵, שאינו יודע אם הי' הולך לכתחילה, אבל לאחרי שכבר אירע המאסר, לא הי'

(43) אבות פ"ד מ"ד.

(44) שם פ"ה מכ"א.

(45) ראה אג"ק שלו ח"יג ע' כא. וש"נ.

וראה גם תו"מ חס"א ע' 108 הערה 60. וש"נ.

(39) מט"ז פ"ב.

(40) סנהדרין צז, א.

(41) כתובות סז, רע"א.

(42) פרשתנו שם, ח ואילך.

מוותר אפילו על רגע אחד כו', מצד יוקר הענין והעילוי שניתוסף אצלו עי"ז. וכך צריך להיות אצל כל ההולכים בעקבותיו כו'.

ומובן, שלאחרי שהקב"ה מוציא אותם מהגלות הנ"ל, צריכים להמשיך לעמוד באותה תנועה של מסירת נפש ומסירת הרצון ותשוקה לה' — לא באופן של היפך ההרחבה וההרווחה ח"ו, אלא מתוך הרחבה כו' — כפירוש הבעש"ט⁴⁶ בנוגע לדברי דוד [שנקרא "נעים זמירות ישראל"⁴⁷], בגלל שאמר כל הזמירות שלו בשם כל ישראל, "צמאה לך נפשי גו' כן בקודש חזיתך"⁴⁸, "הלואי בקודש חזיתך", שגם בהיותו "בקודש", תהי' אצלו אותה תשוקה וצמאון כמו בהיותו "בארץ צי' ועיף".

ובענין זה עליהם להיות דוגמא חי' ו"טופח על מנת להטפוח"⁴⁹ — לפעול העילוי ד"לגוי גדול אשימך שם" על כל בני, החל מבניו ובני ביתו, וגם "לבניך אלו התלמידים"⁵⁰, וכמארז"ל⁵¹ "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"; ועד שיפעלו לא רק על אלו שמדברים עמהם, אלא יפעלו גם על אלו שרק הגיעה אליהם הידיעה אודותם, שע"ז יתעלו באופן שבאין ערוך לגבי מעמדם ומצבם לפני שהגיעה אליהם הידיעה אודותם!

ובפשטות — יש לנצל את המס"נ שהיתה שם באופן המתאים לתנאי ואופני העבודה עתה בהפצת היהדות והפצת התורה, ועד להפצת המעיינות חוצה, החל מההוספה בעבודת עצמו בלימוד התורה וקיום מצוותי', ובאופן של דוגמא חי' וטופח על מנת להטפוח גם בנוגע לפעולה על אחרים, ועי"ז ממהרים ומקריבים את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ז. ביאור הטעם שמנין בני לאה ובני זלפה נאמר בלשון נקבה: "שלושים ושלש", "שש עשרה" (ולא כמו מנין בני רחל ובני בלהה שנאמר בלשון זכר: "ארבעה עשר", "שבעה"), בגלל ש"נכנסו נקבות עמהם במנין"⁵² (דינה וסרח), היפך כללי הזקדוק שבמנין שכולל זכרים

46) ראה כש"ט בהוספות סס"ד. וש"נ.

47) שמואל"ב כג, א. וראה שהש"ר פ"ד, 50) ואתחנן ו, ז ובספרי ופרש"י.

51) סנהדרין יט, ב. וש"נ. הובא בפרש"י (א).

48) תהלים סג, ב-ג. עה"ת במדבר ג, א.

49) ל' חז"ל — ברכות כה, ריש ע"ב. 52) צרור המור פרשתנו שם.

ונקבות יש להשתמש בלשון זכר [ובפרט שכוונת הירידה בגלות היא כדי לכבוש את הגלות⁵³, והרי "איש דרכו לכבוש ואין אשה דרכה לכבוש"⁵⁴], ועד ששלימות המנין דשבעים נפש הי' דוקא ע"י יוכבד⁵⁵ — כיון שענין הגלות קשור עם ספירת המלכות (נקבה), שרגלי' יורדות כו'⁵⁶, ודוקא ע"י הפעולה דביורר המטה נעשה ענין השלימות⁵⁷ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"כ ע' 218 ואילך.

ח. ובפשטות — הרי זה קשור עם המעלה המיוחדת של נשי ישראל:

כל אשה בישראל היא "עקרת הבית"⁵⁸, והיינו, שהיא עיקר הבית, ובה תלוי חינוך הילדים, וכללות הנהגת הבית כו', שלא זו בלבד שהבית לא יושפע מהחוץ, אלא אדרבה — כפי שמצינו בנרות חנוכה [דמיני' אזלינן, שהרי כל ימי חודש טבת נכללים בר"ח טבת שחל לעולם בימי חנוכה], שגם במעמד ומצב "משתשקע החמה", ויש צורך לפעול ש"כליא גלא דתרמודאי"⁵⁹, אותיות מורדת⁶⁰, הרי זה נעשה עי"ז שמדליקים נר חנוכה "על פתח ביתו מבחוץ"⁵⁹, כדי להאיר את החוץ.

אך כדי להאיר את החוץ, צריך להדליק "על פתח ביתו", ולכאורה אינו מובן כיצד נעשה "ביתו" — הרי "לה" ⁶¹ הארץ ומלואה"?

והביאור בזה — ע"פ דברי הגמרא⁶²: "כתיב לה' הארץ ומלואה, וכתיב⁶³ השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, לא קשיא, כאן קודם ברכה, כאן לאחר ברכה",

והיינו, שהברכה היא ההכרה שהקב"ה הוא בעה"ב על כל העולם — "ברוך כו' אלקינו מלך העולם", שזהו עיקר ענין הברכה, ולכן הדין

ובכ"מ.

(57) וכידוע בענין "אנכי שלומי אמוני ישראל" (שמואל"ב כ, יט), דקאי על ספירת המלכות שמשלמת כו' (ראה גם אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' מה ואילך)).

(58) ראה ב"ר פע"א, ב. זח"א קנד, א. ועוד.

(59) שבת כא, ב.

(60) קה"י בערכו. וראה גם תו"מ חס"ו ס"ע 382. וש"נ.

(61) תהלים כד, א.

(62) ברכות לה, סע"א ואילך.

(63) תהלים קטו, טז.

(53) וכמשנת"ל (במאמר ד"ה ראיתי והנה מנורת זהב דש"פ מקץ (תו"מ חס"ו ע' 361 ואילך)) במ"ש (זכרי' ד, ב) "גולה על ראשה", שמצינו במדרש (ויק"ר ספ"ב) ב' פירושים: "חד אמר וגולה (ללא אל"ף) לשון גלות, וחד אמר גאולה" (בתוס' אל"ף), שהו"ע הגאולה, והשייכות ביניהם (שהרי ב' הפירושים הם בתיבה אחת) — שהתכלית היא להפוך את ה"גולה" ל"גאולה".

(54) יבמות סה, ב.

(55) ב"ב קכג, ב. וראה פרש"י פרשתנו שם, טו.

(56) ראה לקו"ת במדבר ג, סע"ב ואילך.

בפועל הוא ש"על כולם אם אמר שהכל נהי' בדברו, יצא"⁶⁴, כיון שהנקודה העיקרית של כל הברכות היא: "שהכל נהי' בדברו", ובפרט ע"פ תורת הבעש"ט⁶⁵ על הפסוק⁶⁶ "לעולם ה' דברך נצב בשמים", שאין זה באופן שהתהוות הבריאה היתה בעבר ח"ו, ועכשיו יש לה קיום מצד עצמה, אלא בכל רגע ורגע נעשית התהוות חדשה מאין ואפס המוחלט, ולכן, ע"י הברכה, שמכיר שהקב"ה הוא "אלקינו מלך העולם" — אזי "הארץ נתן לבני אדם", ועד"ז בנוגע לבית — שנעשה "ביתו", ואז מדליק נר חנוכה "על פתח ביתו מבחוץ", ומאיר גם את החוץ.

וזהו שהמנין נאמר בלשון נקבה — כיון שעיקר ענין הנהגת הבית תלוי באשה, וזהו שמצינו ב' פירושים במ"ש⁶⁷ "איש וביתו באו": (א) שקאי על בני ביתו בכלל ואשתו בפרט, (ב) שקאי על כל נכסיו, כי, הא בהא תליא, כיון שע"י אשתו נעשית הפעולה על כל הבית.

וזהו גם מה שמצינו בנוגע לשלימות המספר דשבעים נפש, שנוסף על הפירוש שיוכבד השלימה את המנין (כנ"ל ס"ז), ישנו גם הפירוש המובא בפרקי דר"א⁶⁸ ש"הקב"ה נכנס עמהם במנין, לקיים מש"נ⁶⁹ אנכי ארד עמך מצרימה" [וכן "כשעלו ישראל מצרים נתייחסו כל הגברים ס' ריבוא חסר אחד. . הקב"ה נכנס (כביכול) עמהם, לקיים מש"נ⁶⁹ ואנכי אעלך גם עלה"], וע"פ המדובר כמ"פ⁷⁰ שב' פירושים בענין א' (ש"אלו ואלו דברי אלקים חיים"⁷¹) קשורים זה עם זה, יש לומר, שהענין ש"הקב"ה נכנס עמהם במנין" נפעל ע"י יוכבד, בנות ישראל.

ט. וההוראה מכל זה — בנוגע לחינוך הבנות⁷²:

כאשר מתבוננים ורואים מה שאשה אחת יכולה לפעול על כל הבית, ועד שפועלת שלימות אצל כל עם ישראל — הרי מובן גודל ההשתדלות שצריכה להיות כדי לפעול עלי' כו'.

וגם כאשר יש קושי בדבר, אין לטעון שלא ישפיע ויתן הרבה, אלא רק התחלה בלבד, אלא צריך להשפיע וליתן הכל, ולא להתפעל מהטענה שאין ביכלתה לקבל כו' — שהרי מי הוא זה שיכול להעריך מה שיכול לקבל "חלק⁷³ אלקה ממעל ממש"?! ...

(69) פרשתנו מו, ד.

(64) שם מ, א (במשנה).

(70) ראה גם תו"מ חס"ד ס"ע 389. וש"נ.

(65) תניא שעהיחורה"א בתחלתו.

(71) עירובין יג, ב. וש"נ.

(66) שם קיט, פט.

(72) ראה גם תו"מ חנ"א ס"ע 61. וש"נ.

(67) ר"פ שמות.

(73) תניא רפ"ב.

(68) פל"ט. וראה לקר"ש שבפנים בארוכה.

ויש לפעול עליהן עד שכל אחת תהי' באופן דטופח על מנת להטפוח, היינו, שהמושפעת עצמה תהי' משפיעה.

וע"י פעולתן של נשי ובנות ישראל מעמידים בתים בישראל, כמו שפרה ופועה שמהם נבנו "בתי כהונה ולוי' ומלכות"⁷⁴, וכן גם עכשיו, שמעמידים "צבאות ה'"⁷⁵ שעמהם ילכו לקבל פני משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

י. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ורוד עבדי נשיא להם לעולם (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

יא. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁷⁶ "ולאביו שלח כזאת וגו'", "כחשבון הזה, ומהו החשבון עשרה חמורים וגו'",

— דלכאורה אינו מובן: כיון שחזרו לארץ כנען רק לזמן מועט, על מנת למהר ולחזור עם יעקב למצרים, למה הוצרך יוסף ליתן לא רק צדה לדרך כו', אלא להוסיף ולשלוח עוד עשרה חמורים וכו'?

ולכן מפרש רש"י שיוסף שלח "כחשבון הזה" ששלח פרעה, דכיון שפרעה נתעורר לשלוח מתנות ליעקב, הרי עאכ"כ שיוסף הוצרך לשלוח מתנות לאביו כחשבון הזה: "עשרה חמורים", ועוד יותר: "ועשר אתונות".

ומדגיש "ומהו החשבון, עשרה חמורים", ולא י"א, אף שפרעה הורה "טענו את בעירכם" ל"א אחי יוסף — דכיון שבפעם הראשונה עיכב יוסף את שמעון (ואחיו לקחו עמהם את חמורו טעון מזון), הרי כשירדו למצרים בפעם השני' היו רק עשרה, וחמוריהם עשרה.

וכיון שמתנתו של יוסף היתה מצד כיבוד אב"⁷⁷, שלח לו גם "מטוב מצרים":

"יין ישן שדעת זקנים נוחה ממנו" (כפי ש"מצינו בגמרא", כי מצד ההלכה (ששייכת לגמרא) דכיבוד אב מתאים לשלוח יין ישן) — ענין

74 פרש"י שמות א, כא.

75 בא יב, מא.

76 פרשתנו מה, כג.

77 כפי שהבן חמש למקרא למד כבר

אודות החיוב דכיבוד אב — בפירוש רש"י בס"פ נח: "וימת תרח בחרן", "למה הקדים

הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברם, שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו, שהניחו זקן והלך לו"; וכן בנוגע ליעקב, שכ"ב שנה לא קיים כבוד אב (פרש"י וישב לו, לד).

של נחת רוח ותענוג (ובזה רמז ליעקב, שאף בהיותו במצרים לא איבד בטחונו בה' שעוד יתראה עמו, ולכן, אף שלא שתה יין⁷⁸, הי' משומר אצלו יין משך זמן רב, עד שנעשה ישן, בכדי שיהי' מן המוכן בבוא הזמן⁷⁹).

אבל כיון שאין זה מתאים כ"כ לפי המלות של "מטוב מצרים", שהרי לא מצינו שמצרים נשתבחה ביין, לכן מביא פירוש נוסף, ששלח לו "גריסין של פול", שזהו מאכל חשוב במצרים (ומדגיש שזהו "מדרש אגדה", שבזה רמז יוסף ליעקב שאין לו להצטער על מכירתו למצרים, כיון שהביאה תועלת ("למחי' שלחני"), בדוגמת מאכל של קטניות פרודות לחלקים, כי יש דברים שמביאים תועלת דוקא ע"ז שמחלקים ומפרידים אותם) —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י ע' 151 ואילך.

* * *

ב. הביאור בלקוטי לוי"צ⁸⁰ על מאמר הזהר⁸¹ "רבי יצחק ורבי יהודה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא, אמר ר' יצחק לרבי יהודה הא תנינא דכד ברא קב"ה עלמא עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עילאה .. אמר רבי יהודה הכי הוה ודאי וברא אדם על כלא .. דאיהו קיומא דעלמא למהוי כלא בשלימו חד" — שאמיתית היחוד בין עלמא תתאה לעלמא עילאה (לא רק "כגוונא", אלא "בשלימו חד") הוא ע"י היגיעה בתורה דוקא — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁸² בלקו"ש חכ"ה ע' 259 ואילך.

(וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

וכללות הענין בזה — שע"י היגיעה בתורה מתאחד האדם הלומד עם התורה, ועי"ז פועל גם בעולם, שע"פ פסק התורה נעשית המציאות בפועל, וכמארז"ל "אמר מלכא — מאן מלכי רבנן"⁸³ — עקר טורא⁸⁴.
[וע"ד המסופר בגמרא⁸⁵ אודות ר' חייא, ש"אמר משיב הרוח ונשבה

(78) פרש"י מקץ מג, לד. (82) בשילוב המאמר, ומאמרי ד"ה ועברי

דוד תשמ"ב.

(83) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב (ברע"מ).

(84) ראה ב"ב ג, ב.

(85) ב"מ פה, ב.

(79) וע"ד מ"ש ביעקב "ואביו שמר את

הדבר", "הי' ממתין ומצפה מתי יבוא" (וישב שם, יא ובפרש"י).

(80) לקוטי לוי"צ לזח"א ס"ע קצא ואילך.

(81) פרשתנו רה, ב.

זיקא, אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא, כי מטא למימר מחי' המתים רגש
עלמא" — שזוהו מצד גודל מעלתו בענין ההתאחדות עם התורה⁸⁶].

וכן הוא בנוגע להמדובר לאחרונה אודות גיור כהלכה, שצריך לידע
שברור הדבר שההלכה תנצח, ובהתאם לכך תהי' המציאות בפועל,
וכדרשת חז"ל⁸⁷ על הפסוק⁸⁸ "הליכות עולם לו", "אל תקרי הליכות אלא
הלכות", והיינו, שלא יכולה להיות המציאות של "הליכות עולם" אלא
ע"פ הלכות התורה.

ולכן: אלו שטוענים שענין ה"הלכה" הוא בשביל השו"ע,
כשנמצאים בישיבה כו', אבל כשנמצאים ב"הליכות עולם", אין צורך
בגיור כהלכה, אלא יכול להיות גם שלא כהלכה, ובמילא יכולים ליתן
לגוי תעודת-נייר שהוא יהודי — עליהם לדעת ששום דבר לא יועיל להם,
כיון שלא יכולה להיות מציאות בעולם שלא ע"פ רצון התורה, וכיון
שהתורה קובעת שגיור צריך להיות כהלכה, אין שום ברירה, ומוכרח
להיות כן בפועל, כיון שאי אפשר לחלק בין הלכה למציאות העולם.

ג. דובר אודות 5-6 נציגים דתיים שמתיימרים לדבר בשם דת
ישראל, שהם האשמים בכך שילדי שליט (שטוען בעצמו שהוא גוי)
נרשמו בתור יהודים⁸⁹, והם האשמים בקבלת החוק האומלל ד"מיהו
יהודי" — באמרם שחוק זה הוא "הישג דתי", והגיור הפיקטיבי של 54
גוים ע"י ב"ד של הדיוטות בווינה (שבחסותו ניתוספו כ-250 גוים
שנרשמו בתור יהודים ללא תהליך של גיור כלל)⁹⁰, נקרא על ידם בשם
"קידוש השם"!... הם יוצרים תערוכת חדשה של חילול ה' עם קידוש ה'
— שענין של חילול ה' נקרא על ידם בשם קידוש ה'; משווים זאת
לקידוש ה' של שש מליון יהודים הי"ד!

והמשיך לדבר אודות המאורע דלקמן שקשור עם אותו חוג, באמרו
שבזה רואים שכל העושה עבירה בסתר נפרעין ממנו בגלוי⁹¹:

ישנם יהודים עולי גרוזיא שבמשך יותר מחמישים שנה עמדו
בנסיון ומסרו נפשם על קיום התומ"צ, ועכשיו, מבקשים ודורשים
שיאפשרו להם להמשיך ולנהל את אורח-חייהם ולחנך את ילדיהם ע"פ
דרך התומ"צ, לכל-הפחות כפי שהתאפשר להם בהיותם בגרוזיא — ע"ז

(89) ראה גם תו"מ חס"ה ס"ע 79. וש"נ.

(90) ראה גם תו"מ חס"ו ע' 380. וש"נ.

(91) ראה אבות פ"ד מ"ד. סוטה ג, רע"א.

(86) ראה גם תו"מ סה"מ ניסן ס"ע קפה

ואילך. וש"נ.

(87) מגילה כח, סע"ב. וש"נ.

(88) חבוקק ג, ו.

שלא יפזרו אותם במקומות שונים, בסביבה לא דתית, שיש בה חילול שבת, היפך הצניעות וכו', שבכך שוללים מהם את האפשרות לחנך את ילדיהם ע"פ התומ"צ, שכן, ע"פ הלכה, "פיתוי קטנה אונס הוא"⁹², כך, שילדה קטנה (בשנים או בדעת) נמצאת בסביבה שכל חברותי' לבושות בבגדים לא צנועים, ועד"ז בנוגע לשמירת שבת וכו', הרי היא אנוסה להתנהג כמותם — אונס שלא ידעו ממנו בהיותם תחת המשטר הקומוניסטי של סטאַלין ברוסיא הסובייטית — אלא יאפשרו להם לדור כולם ביחד במקום אחד.

וכאשר דרישתם עמדה כבר להתקבל אצל חברי מפא"י, ואפילו חברי מפ"ם הממונים על קליטת העולים החדשים — הנה דוקא מאותם 5-6 נציגים דתיים הגיעה טענה לראש משרד הקליטה (שהוא מחברי מפ"ם): היתכן שנותנים גישה לחוג של "חרדים קיצוניים" לטפל בקליטת יהודי גרוזיא...!

— הם מכנים אותם בשם "חרדים קיצוניים", אבל האמת היא, שאותם "חרדים קיצוניים" לא מגיעים לקרסוליהם של יהודי גרוזיא שבמשך יותר מחמישים שנה עמדו במס"נ בפועל ממש! —
והגע עצמך:

כיון שמדובר אודות נציגים דתיים, הרי מחובתם לכל לראש להשתדל ולפעול שליהודי גרוזיא יהיו בתי-כנסת (ולא יצטרכו להתפלל ב"מקלט"...) ויהיו להם בתי-טבילה במקום מגוריהם (ולא יצטרכו לנסוע במשך שעות), וכיו"ב בנוגע לשאר עניני יהדות. אבל בפועל — כל זה לא איכפת להם כלל; זה לא בוער; וכיו"ב בכל מיני אמתלאות — אמת לא⁹³ — מדוע אינם עוסקים בענינים אלו. הדבר היחידי שמצאו לנכון לעשות למען עולי גרוזיא הוא — שהטיפול בקליטתם לא יהי' ע"י יהודים חרדים!

ולפלא שאינם מתביישים בכך, אלא הם בעצמם מפרסמים זאת בעיתונים! — הם עוד עלולים לקרוא לכך "הישג דתי"...!

כנראה שכוונתם בזה היא רק כדי למצוא חן בעיני המפ"ם'ניק, ובשביל זה מוכנים להפסיד את ה"קולות" של יהודי גרוזיא בזמן ה"בחירות", שבודאי לא יתמכו בהם, כיון שיזכרו היטב באיזה אכזריות התנהגו כלפיהם.

93 לחם שמים (להיעב"ץ) ותפא"י גיטין פ"ט מ"ט. ועוד.

92 יבמות לג, סע"ב.

(כ"ק אדמו"ר שליט"א צעק בקול רם:) לא יאומן כי יסופר! יהודים דתיים שמייצגים מאה אלף יהודים שבחרו בהם לייצג את דת ישראל, עושים מעשה נבלה — לשכנע מפ"ס'ניק, למנוע מיהודי גרוזיא מגע עם יהודים חרדים שיתעסקו בקליטתם!

הם חוזרים עכשיו עוה"פ על פרשת ילדי טהרן, מרוקו, אלג'יר ותימן, בחשבם, שלאחרי שעברו י"ב חודש, נשכח הדבר. אבל אין האמת כן, אלא קול ילדי טהרן ובניהם ובני בניהם עד סוף כל הדורות צועקים אלי מן האדמה!...

וגם אז — מי שעמד בראש המפלגה (שאשמה בכך שעכשיו רושמים גוים בתור יהודים) שלח מברקים לכל רחבי תבל להודיע שהחינוך של ילדי טהרן הוא "בסדר גמור", ושיפסיקו להרעיש ולמחות!

יד. (ואח"כ אמר:)

כיון שדרכם היא להגיב על ענינים צדדיים, פחות חשובים, כדי להסיר את תשומת-הלב מהענין העיקרי שאודותיו מדובר⁹⁴ — הנני מדגיש בפירוש שהענין העיקרי שנוגע לסדר היום הוא החוק האומלל של מיהו יהודי!

בעיית יהודי גרוזיא — עד כמה שזה דבר איום, ונוגע לריבוי יהודים יקרים, הרי מדובר אודות מספר של אלפי יהודים; ואילו הענין של מיהו יהודי פוגע בקיום של כל 14 מליון בני ישראל!

ואריכות הדברים בענין יהודי גרוזיא היתה רק כדי להורות לאיזה מצב הם הגיעו; לאחרי שקיבלו את החוק האומלל, הם מוכנים כבר לעשות בגלוי דברים מבהילים!

טו. עיקר טענתי היא — לא כ"כ לאותם 5-6 נציגים, שבאופן פרטי יכולים להתנהג כרצונם, ואולי מתעוררים בתשובה בכל ערב באמירת קשעהמ"ט, ובודאי שסוכ"ס ישובו בתשובה שלימה כו', אלא — לאותם 100 אלף יהודים יראים ושלמים שבחרו בנציגים אלו:

איך הם יכולים להסתכל בשאט נפש על מעשי התעתועים של מייצגיהם שנעשים בשמם, בתור נציגיהם! —

ישראל, עלול השומע לתפוס את הענין הקל במקום הענין החמור.

94 ברשימה נוספת: ולדוגמא — שבשעה שמדברים אודות ענין שיש בו חיוב סקילה, ובהמשך לזה מדברים אודות מנהג

היתכן שהם מניחים לסכן — בשמם — את הקיום של 14 מליון בני ישראל, עי"ז שרושמים גוים בתור יהודים, וממשיכים לשבת בממשלה, היפך פס"ד גלוי ומפורש⁹⁵ של הרבנות הראשית!...

עליהם להכריז בפומבי בנוגע לאותם 5-6 נציגים שעושים מעשים אלו, שאינם מכירים בהם בתור הנציגים שלהם, ולא יבחרו בהם בבחירות הבאות!

טז. דובר גם אודות השליח ששלחו לרוסיה להציע לגוים להצהיר שהם יהודים⁹⁶, ואמר:

הגיעה אלי ידיעה, שכיון שהם חוששים שסו"ס לא אוכל להתאפק מרוב כעס ואפרסם את שמו של השליח ששלחו כדי להעלות גוים לארץ ישראל (תוך כדי שימוש בכספים שנאספו במגביות של יוהכ"פ...), המקומות שבהם פעל, ושמות הגוים שהציע להם להצהיר שהם יהודים (שחלקם נמצאים כבר בארץ ישראל), וכשיתפרסמו הדברים לא יהי טוב — הכינו כבר תירוץ חדש:

יש להם אמנם שליח ברוסיה, והוא אכן עוסק בתעמולה שגוים יעלו לארץ ישראל לאחר יציאתו שהם יהודים, אבל הוא עושה זאת על דעת עצמו; הם שלחו אותו למטרות אחרות, והוא עושה מה שרוצה על דעת עצמו⁹⁷.

ובכן: יש הלכה שהטוען לא לויתי, אינו יכול לחזור ולטעון פרעתי, כי, "כל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי"⁹⁸. ועד"ז בנדו"ד, שלאחרי שהכחישו וטענו כל הזמן שאין שם בכלל שליח שעוסק בענינים כאלו, שוב לא יהיו נאמנים לומר שאכן יש שליח שעוסק בענינים אלו אבל הוא עושה זאת על דעת עצמו⁹⁹.

* * *

יז. (בסיום ההתוועדות, בהמשך לביאור בפירוש רש"י שיוסף שלח ליעקב "יין ישן" — אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א):

בהמשך להמדובר אודות "יין ישן" — הנה כיון שנמצאים כאן

אם הוא "שיגעון" — למה שלחתם אותו לכתחילה; הייתם צריכים לשלוח יהודי דתי!...

(98) כתובות פח, א. ו.ש"נ.

(99) חסר הסיום (המדו"ל).

(95) נעתק במכתב א' דר"ח אדר שנה זו (אג"ק חכ"ז ע' שמ ואילך).

(96) ראה גם תר"מ חס"ו ע' 378. וש"נ.

(97) ברשימה נוספת: הם טוענים שהוא

"שיגעון", ולכן עושה מה שעושה. אבל:

מיהודי רוסיא שחוזרים לאחרי השבת לארץ הקודש, ובפרט לנחלת הר חב"ד, יקחו מה"יין ישן", מהמשקה, ויערכו שם התוועדות וכו'¹⁰⁰.

ובנוגע עם מי לשלוח — הרי כולם אהובים כולם ברורים וכולם קדושים, אבל ישנו ביניהם אחד¹⁰¹ שהנני חייב לו משהו, להיותו בנו ("ברא כרעא דאבוה"¹⁰²) של המלמד שלי, שלמדתי אצלו מקרא ומשנה וגם גמרא במשך שנים רבות, ולכן הוא יקח את המשקה ויביאנו לנחלת הר חב"ד.

וכל זה יהי' מתוך שמחה וטוב לבב, והשמחה, שפורצת גדר¹⁰³, תפרוץ את כל הגדרים, ועד ש"יעלה הפורץ לפניהם"¹⁰⁴, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממש.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ואני אבטח בך"].

— יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ד. רפפ"ב. ע"ח שכ"ג פ"א. עמה"מ שער עולם הבריאה פי"ז. של"ה קנד, א. "התמים" ח"ג ע' כז. ועוד.

103 ראה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך. ועוד.

104 ע"פ מיכה ב, יג. וראה ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י שם. אגדת בראשית ספס"ג.

100 ברשימה נוספת: וימסרו להם בשורות טובות מכאן, ואח"כ ימסרו משם בשורות טובות.

101 הרה"ח ר' שלום אליהו, בנו של הרה"ג הרה"ח ר' שניאור זלמן וילנקין.

102 ראה עירובין ע, ריש ע"ב. פרש"י כתובות צב, א — ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי